

МОДУЛ М1 – Историја и теорија урбанизма, 3 ЕСПБ

1. семестар мастер академских студија, 2013/14

УПУСТВО

Садржај наставе

Обавезни предмет који омогућава разумевање развоја дисциплине урбанистичког планирања и пројектовања. Студенти се упознају са сврхом урбанистичке интервенције, њеним различитим облицима, начином дефинисања јавног интереса и односом урбаних планера и пројектаната са другим учесницима у развоју градова.

Термински план наставе

Обавезни предмет одржава се једном недељно два часа.

Настава траје 14 радних недеља у школи и 3 радна дана код куће рачунајући и испит.

За изборни предмет предвиђена су 4 радна сата недељно (2 сата рада школи и 2 сата рада код куће).

3 радна дана предвиђене су за рад код куће и испит (24 сата).

Студијска правила

Предмет води један наставник са једним сарадником и старијим студентима волонтерима.

План рада на предмету одређује наставник.

Најмање 30п, а највише 70п предвиђено је за оцењивање током 14 радних недеља у школи.

Начин и критеријуме оцењивања утврђује појединачно сваки наставник.

*на основу Службеног билтена 71/06 Архитектонског факултета: Студијски програми основних академских студија и дипломских академских студија архитектуре од 31. 05. 2006. и Службеног билтена 72/06 Архитектонског факултета: Статут од 09. 10. 2006.

Назив предмета: МОДУЛ М1 – Општа наставна област- друштвено-хуманистичке науке Историја и теорија урбанизма
Година студија: 1. семестар дипломских академских студија - мастер, 2013/14
Број кредита: 3 ЕСПБ
Термини одржавања наставе: уторак 12-14 сати
Термин одржавања испита (предаја пројекта истраживања): јануарски, априлски и јунски испитни рок
Термини одржавања колоквијума: 24. децембар 2013.

Назив предмета: Историја и теорија урбанизма
Наставник: Проф. Др Нада Лазаревић Бајец
Сарадник у настави: др Марија Маруна, доцент др Владимир Михајлов, асистент
Број кабинета: 245
Време за консултације са студентима (једном недељно два сата): петак 13 - 15
Телефон: 3218 745 Е-маил: jbaјес@eunet.yu

Циљеви и приступ настави: <ul style="list-style-type: none"> • Упознавање актуелних тема у области развоја урбанизма. • Идентификација значајних теоретичара и практичара који су допринели развоју дисциплине. • Упознавање са догађајима и публикацијама које су одредиле развој дисциплине. • Уочавање различитих приступа савременим урбанистичким темама и проблемима. • Развијање критичког приступа изворима.
Општи критеријуми: ОК2. Адекватно знање историје и теорије архитектуре и сродних уметности, технологија и друштвених наука. Дипломац ће имати знање о: <ul style="list-style-type: none"> - ОК2.1. Културној, друштвеној и интелектуалној историји, теорији и технологијама које су од значаја за пројектовање објеката; - ОК2.2. Утицају историје и теорије на просторне, друштвене и технолошке аспекте архитектуре.

OK4. Адекватно знање о урбаном дизајну (урбанистичком пројектовању), планирању и вештинама укљученим у плански процес.

Дипломац ће имати знање о:

- OK4.1. Теоријама урбанистичког пројектовања и планирања заједница;
- OK4.2. Утицајима пројектовања и развоја градова у прошлом и садашњем времену на савремено изграђену средину;
- OK4.3. Актуелној планској политици и законодавству које контролише изградњу, укључујући и социјалне, економске и аспекте заштите животне средине и њихов значај за планирање развоја.

OK5. Разумевање односа између човека и објекта и између објекта и њиховог окружења, и потребе да се објекат и простори између односе према људским потребама и мери.

Дипломац ће имати разумевање о:

- OK5.2. Утицајима објекта на животну средину и премисама одрживог пројектовања.

OK6. Разумевање архитектонске професије и улоге архитекте у друштву, посебно у припреми пројекта који узимају у обзир социјалне факторе.

Дипломац ће имати разумевање о:

- OK6.3. Могућем утицају пројекта за изградњу на постојеће и будуће заједнице.

Садржај наставе:

Курс даје преглед историје савременог усмеравања развоја градова и развоја теоретске мисли од 19.века до данас. Разумевање урбанистичког планирања и дизајна подразумева изучавање неколико група одвојених али у исто време повезаних области/дискурса. Прва група се односи на развој градова као физичког и друштвено економског феномена. Друга група је везана за планирање, пројектовање и регулативу у простору са нагласком на разумевању различитих интереса, знања и логике делања актера (планери, архитекти, инжињери, држава, политичари, инвеститори, адвокати, предузимачи, трећи сектор, итд.). Трећу групу дискурса обухватају теорије развијене у оквиру различитих наука: филозофије, социологије, психологије, географије, економије, екологије, естетике итд. које су у већој или мањој мери утицале на развој и промену парадигми у којима се креће урбанистичко планирање и пројектовање. Четврта група дискурса обухвата визионарске замисли, утопије и идеалне моделе у оквиру којих су развијене бројне занимљиве идеје које су трансформисале научни и политички поглед на градове и њихову структуру.

Метод извођења наставе:

Курс обухвата излагања наставника и активну припрему студената за сваки час: читање задатих текстова из уџбеника, препоручених књига и чланака и извора са интернета. Самостални истраживачки рад студената, формулисање истраживачких тема, и пројекат истраживања имају за циљ развијање метода истраживања литературе, аналитичког и критичког мишљења и уређеног писања.

Недеља	Наслови тематских јединица	
01	24.09. 2013.	Значајне теме историје и теорије урбанизма
02	01.09.2013.	Развој градова од 19 века до данас; облици урбанистичких интервенција
03	08.10. 2013.	Увод у теорију планирања и пројектовања
04	15.10. 2013.	Јавно добро и урбано планирање: има ли оправдања за јавну (државну) интервенцију?
05	22.10. 2013.	Евалуација планских алтернатива-рационалан метод урбанистичког планирања у савременој друштвеној реалности
06	29.10. 2013.	Град споменика (City Beautiful), ефикасни град, функционални град, град малих заједница
07	05.11. 2013.	Стандарди у урбанизму и архитектури - гаранција за стварање квалитетног градског окружења
08	12.11. 2013.	Идентитет града - особености једног доба (идеологија, симболи, трансформације)
09	19.11. 2013.	Рационални и/или колаборативни процес планирања и пројектовања
10	26.11. 2013.	Стратегије и пројекти
11	03.11. 2013.	Градови у глобалном добу: историја феномена и креативна решења за превазилажење проблема
12	10.12. 2013.	Актери у одлучивању и позиције моћи: дилеме и могући приступи
13	17.12. 2013.	Град и култура: планови и пројекти као подршка различитим животним стиливима
14	24.12. 2013.	Нови правци развоја урбанизма, савремене теме у управљању, планирању и пројектовању градова

Обавезна литература:

- Lazarević Bajec N. (1987). *Grad između empirije i utopije*, IICSSOS
- Šoe, F. (1978). *Urbanizam, utopija i stvarnost*, Beograd: Građevinska knjiga. (izbor poglavlja)
- Elin, N. (2002). *Postmoderni urbanizam*, Beograd: Orion. (izbor poglavlja)
- Servije, Ž. (2005). *Istorija utopije*, Beograd: CLIO (izbor poglavlja)
- LeGates, R.T, & Stout, F. (Eds.). (2003). *The City Reader*. London and New York: Routledge. (izbor poglavlja)

Препоручена литература:

- Alexander, C., Ishikawa, S., & Silverstein, M. (1977). *A Pattern Language: Towns, Buildings and Construction*. New York: Oxford University Press.
- Burchell, R.W. & Sternlieb, G. (Eds.). (1978). *Planning Theory in the 1980's, a search for future directions*. New Brunswick: Center for urban policy research, Rutgers University.
- Campbell, S., & Fainstein, S. (Eds.). (2003). *Readings in Planning Theory*. Malden, Massachusetts, Oxford, UK, Victoria, Australia: Blackwell Publishers.
- Castells, M. (2000). *The Rise of the Network Society*. Malden in Massachusetts, Oxford and Carlton: Blackwell Publishing.
- Castex, J., Depaule J.C., & Panerai, P. (1989). *Urbane forme*. Beograd: Građevinska knjiga.
- Cerda, I. [1979 (1867)]. *La théorie générale de l'urbanisation*. Paris: Editions du Seuil.
- Cullen, G. (1990). *Gradski pejzaž*. Beograd: Građevinska knjiga.
- Doksijadis K. (1982). *Čovek i grad*. Beograd: Nolit.
- Dženks, Č. (1985). *Jezik postmoderne arhitekture*. Beograd: Vuk Karadžić.
- Dženks, Č. (1988). *Moderni pokreti u arhitekturi*. Beograd: Građevinska knjiga.
- Fainstein, S., & Campbell, S. (Eds.) (2002). *Readings in Urban Theory*. Oxford and Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers.
- Faludi, A. (1973). *Planning Theory*. Oxford: Pergamon Press.
- Fisher, F., & Forester, J. (Eds.). (1993). *The Argumentative Turn in Policy Analysis and Planning*. Durham and London: Duke University Press.
- Fišman, R. (1997). Ebenizer Hauard i njegov koncept vrtnog grada. U Perović, M. (urednik) *Istorija Moderne Arhitekture - Antologija tekstova*. Knjiga 1. (str. 330-353). Beograd: IDEA.
- Fišman, R. (1997). Le Korbizjeove urbanističke ideje. U Perović, M. (urednik) *Istorija Moderne Arhitekture - Antologija tekstova*. Knjiga 2/A. (str. 318-349). Beograd: IDEA.
- Forester, J. (1989). *Planning in the Face of Power*. Berkeley: University of California Press.
- Friedmann, J. (1987). *Planning in the Public Domain: From Knowledge to Action*. Princeton: Princeton University Press.
- Harvey, D. (1973). *Social Justice and the City*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Hayek, F.A. [1997 (1944)]. *Put u ropstvo*. Novi Sad: Global Book.
- Hall, P. [1996 (1988)]. *Cities of Tomorrow*. Cambridge, MA and Oxford: Blackwell.
- Healey, P. (1997). *Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies*. Houndmills and London: MacMillan Press.

- Hičkock, H.R. & Džonson, F. (1990). *Internacionalni stil*. Beograd: Građevinska knjiga
- Innes, J. E. (1994). *Planning Theory's Emerging Paradigm: Communicative Action and Interactive Practice*. Berkeley: University of California Press.
- Jacobs, J. [1992 (1961)]. *The death and life of great american cities*. New York: Vintage Books.
- Krier, R.(1991). *Gradski prostor u teoriji i praksi*. Beograd, Građevinska knjiga
- Kukić, B. (ur.) (1998). Rečnik imaginarnih mesta. *Časopis za književnost, umetnost i kulturu - Gradac*, br.25.
- Lazarević Bajec, N. (2000). *Teorija planiranja*. Beograd: Arhitektonski fakultet (skripta).
- Lazarević Bajec, N. & Maruna, M. (2009). *Strategic Urban Design & Cultural Diversity*. Beograd: Faculty of Architecture.
- Lefevr, A. (1974). *Urbana revolucija*. Beograd: Nolit.
- Le Corbusier (1974). *Način razmišljanja o urbanizmu*. Beograd: Građevinska knjiga.
- Le Corbusier (1998). *Atinska povelja*. Beograd: Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Linč, K.(1974). *Slika jednog grada*. Beograd: Izdavačko preduzeće Građevinska knjiga.
- Maksimović, B.(1978). *Idejni razvoj srpskog urbanizma – Period rekonstrukcije gradova do 1914*. Beograd: SANU.
- Mamford, L.(2001). *Grad u istoriji*. Beograd: Book&Marso. (Originalno delo publikovano 1925.)
- Radović. R. (2005). *Forma grada*. Beograd: Orion art.
- Rosi, A.(1996). *Arhitektura grada*. Beograd: Građevinska knjiga - Premis
- Rowe, C., & Koetter, F. (1988). *Grad kolaž*. Beograd: Građevinska knjiga.
- Sassen, S.(2001). *The Global City - New York, London, Tokio*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Sassen, S. (ed.). (2002). *Global Networks Linked Cities*. New York, London: Routledge.
- Simmie, J., Hart, D., & Wood, P. (Eds.). (2001). *Innovative Cities*. London and New York: Spon Press.
- Van der Vud, A. (1997). CIAM. U Perović, M. (urednik) *Istorija Moderne Arhitekture - Antologija tekstova*. Knjiga 3. (str. 148-179)., Beograd: IDEA.
- Van Rosen, V. (1997). Berlahe i kultura planiranja grada. U Perović, M. (urednik) *Istorija Moderne Arhitekture - Antologija tekstova*. Knjiga 1. (str. 484-503). Beograd: IDEA.
- Vibenson, D. (1997). Utopijski aspekt industrijskog grada Tonija Garnijea. U Perović, M. (urednik) *Istorija Moderne Arhitekture - Antologija tekstova*. Knjiga 1. Beograd: IDEA.
- Venturi, R., Skot Braun, D., & Ajzenur, S. (1988). *Pouke Las Vegasa*. Beograd: Građevinska knjiga
- Vujović, S. (1982). *Grad i društvo*. Beograd: ICSSO
- Zite, K. [2006 (1989)]. *Umetničko oblikovanje gradova. (prevod Đ. Tabaković)*. Beograd: Građevinska knjiga.

Начин полагања испита (пројекат истраживања):

Опште напомене

Сврха израде предлога истраживања служи да се провере и утврде способности студента да обављају истраживања на уређен, логичан и концизан начин. Тема предлога истраживања треба да буде са нагласком на анализи јавне интервенције у градској средини. Предлог истраживања студент ради према дијаграму – шеми, где у празна поља уписује тражене аспекте, у дужини од две до три реченице. Полазиште за израду предлога истраживања су утопије.

Наслов истраживања

Треба да буде јасно формулисан и да одражава садржај истраживања.

Утврђивање проблема/ истраживачког питања

У овом делу треба указати на значајан проблем у Београду и показати на које питање ће истраживање дати одговор. Изабрани проблем треба да буде повезан са ширим друштвеним, историјским, економским контекстом и да се бави изворима и последицама проблема. Истраживачко питање има централно место у обликовању истраживања.

Историја проблема

Треба приказати историјску слику времена у коме је настала утопија и издвојити централни проблем којим се утопија бави. Треба да постоји јасан став, односно приказ како се садашње стање проблема разликује од оног у прошлости. Важно је препознати систем вредности који се промовише у утопији и скуп циљева и предлога за решавање разматраног проблема. Образложити значај теме за савремени град.

Преглед литературе и извора

Треба да је фокусиран на проблем и да укључује значајнија савремена истраживања која су повезана са проблемом. Преглед извора треба да одражава истраживачку радозналост студента.

Савремени оквир истраживања: провера релације између историје, савремене теорије и проблема који се истражује

Треба да одговори на питање како се у оквиру савремене теорије третира посматрани проблем. Овде се приказује и теоријски модел утопије у коме се појашњава однос између друштва и града.

Закључак (могући правци даљих истраживања)

Треба да буде повезан са циљевима истраживања, тј. да укаже на могућу примену истраживања у теорији или пракси. Такође, треба указати и на ограничења истраживања, какви се резултати очекују и каква ће бити њихова примена од стране потенцијалних корисника (за приоритет струке, земље, региона, града).

Критеријуми оцењивања:

Критеријуми за оцењивање семинарског рада:

- Добро изабрано истраживачко питање (20%)
- Конзистентан приказ концептуалног оквира истраживања (20%)
- Вештина повезивања савремене урбанистичке праксе, историје и теорије урбанизма (20%)
- Релевантност коришћених извора (20%)
- Коришћење примарних и секундарних извора (10%)
- Коректно писање, сумирање, парафразирање и цитирање (10%)

Укупно (100%)

Оцењивање:			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
тест	40	Семинарски рад (предлог истраживања)	60

Услови предаје после заказаног рока:

из статута АФ

Статутарне одговорности и права студената:

из статута АФ